

Suvestinė redakcija nuo 2014-05-01

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2005, Nr. [118-4277](#), i. k. 1052230ISAK00A1-262

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS

Į S A K Y M A S
DĖL DARBUOTOJŲ, DIRBANČIŲ POTENCIALIAI SPROGIOJE APLINKOJE, SAUGOS
NUOSTATŲ PATVIRTINIMO

2005 m. rugsėjo 30 d. Nr. A1-262
Vilnius

Įgyvendindama 1999 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 1999/92/EB dėl būtiniausių darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimų, taikomų dirbant potencialiai sprogiuje aplinkoje (penkioliktoji atskira Direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 5 skyrius, 3 tomas, p. 414), ir siekdama nustatyti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus:

Preambulės pakeitimai:

Nr. [A1-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

1. T v i r t i n u Darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogiuje aplinkoje, saugos nuostatus (pridedama).

2. L a i k a u netekusiu galios Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. gruodžio 27 d. įsakymą Nr. 110 „Dėl Darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogiuje aplinkoje, saugos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [1-16](#)).

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRĖ

VILIJA BLINKEVIČIŪTĖ

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. A1-262

DARBUOTOJŲ, DIRBANČIŲ POTENCIALIAI SPROGIOJE APLINKOJE, SAUGOS NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogyje aplinkoje, saugos nuostatai (toliau – Nuostatai) parengti vadovaujantis 1999 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1999/92/EB dėl būtiniausių darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimų, taikomų dirbant potencialiai sprogyje aplinkoje, nuostatomis.

2. Nuostatų tikslas – nustatyti būtiniausius darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimus, taikomus dirbant potencialiai sprogyje aplinkoje įmonėse, įstaigose, organizacijose ar kitose organizacinėse struktūrose (toliau – įmonės).

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

3. Nuostatai netaikomi:

3.1. vietoms, kurios yra tiesiogiai skirtos mediciniam pacientų gydymui arba kuriose yra gydomi pacientai;

3.2. dujas deginančių prietaisų, kuriems taikomi reikalavimai, nustatyti Dujinį kurą deginančių prietaisų techniniame reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 1999 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 449 (Žin., 2000, Nr. [8-218](#); 2003, Nr. [124-5644](#)), naudojimui;

3.3. sprogmenų arba chemiškai nepatvarių medžiagų gamybai, jų tvarkymui, naudojimui, saugojimui ir gabenimui;

3.4. naudingųjų iškasenų gavybos įmonėms, kurioms taikomi Saugaus darbo organizavimo ir darbo vietų įrengimo reikalavimai naudingųjų iškasenų gavybos mechaniniais gręžiniais įmonėse ir Saugaus darbo organizavimo ir darbo vietų įrengimo reikalavimai naudingųjų iškasenų gavybos atvirais ir požeminiais kasiniais įmonėse, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104/D1-186 „Dėl Saugaus darbo organizavimo ir darbo vietų įrengimo reikalavimų naudingųjų iškasenų gavybos įmonėse patvirtinimo“;

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

3.5. kelių, vandens ir oro transporto priemonių naudojimui, kuriam taikomos atitinkamos tarptautinių susitarimų (ADNR, ADR, ICAO, IMO, RID) nuostatos ir Europos Bendrijų direktyvos, kuriomis įgyvendinami tokie susitarimai. Tačiau Nuostatai taikomi transporto priemonėms, skirtoms naudoti potencialiai sprogyje aplinkoje.

4. Pagrindiniai darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai siekiant apsaugoti darbuotojus nuo profesinės rizikos ar tokią riziką sumažinti yra nustatyti Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme. Nuostatai nustato privalomus būtiniausius reikalavimus, kuriuos turi įgyvendinti darbdaviai, kad darbuotojai būtų apsaugoti nuo sprogyje pavojaus. Darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai konsultuoja ir informuoja darbuotojus bei jų atstovus apie saugos ir sveikatos apsaugos darbe reikalavimus, taikomus dirbant potencialiai sprogyje aplinkoje. Įstatymuose, kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose specifines veiklos sritis, ar kolektyvinėse sutartyse gali būti nustatyti ir

taikomi papildomi reikalavimai, užtikrinantys aukštesnį darbuotojų apsaugos lygį, negu nustatyta šiuose Nuostatuose.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

5. Nuostatuose vartojama sąvoka „sprogi aplinka“ – aplinkos sąlygomis susidaręs oro ir degių medžiagų, kurios yra dujų, garų, rūko arba dulkių pavidalo, mišinys, kuriame, atsiradus liepsnai, degimas išplinta visame nesudegusiame mišinyje.

Kitos šiuose Nuostatuose vartojamos sąvokos atitinka sąvokas ir jų apibrėžimus, nustatytus Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme (Žin., 2003, Nr. [70-3170](#)).

II. DARBDAVIO PAREIGOS

6. Darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai, įgyvendindamas darbdavio pareigą sudaryti darbuotojams saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas visais su darbu susijusiais aspektais, siekdamas išvengti sprogimo ir nuo jo apsaugoti darbuotojus, įvertinęs sprogimo riziką, kaip nurodyta šių Nuostatų 7 punkte, įgyvendina priemones, neleidžiančias susidaryti sprogiai aplinkai. Kai dėl darbo pobūdžio įgyvendinti priemonių, neleidžiančių susidaryti sprogiai aplinkai, neįmanoma, privalo būti įgyvendinamos darbo pobūdį atitinkančios techninės ir (arba) organizacinės priemonės, laikantis šių pagrindinių principų:

6.1. stengiasi išvengti sprogios aplinkos užsidegimo;

6.2. įgyvendina priemones, leidžiančias sumažinti žalingus sprogimo padarinius, jeigu sprogimas įvyktų;

6.3. atsižvelgiant į konkrečias sąlygas, Nuostatų 6.1 ir 6.2 punktuose nurodytos priemonės sujungiamos ir (arba) papildomos priemonėmis, neleidžiančiomis sprogimams plisti.

Sistemiškai ir kiekvieną kartą, kai įvyksta reikšmingas (turintis įtakos) pokytis, pavyzdžiui, pradedant naudoti naujas chemines medžiagas ar jų preparatus, pradedant naudoti naujas darbo priemones, pakeičiant technologinius procesus, priemonės turi būti peržiūrimos.

7. Darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrina sprogimo rizikos įvertinimą įmonėje, atsižvelgdamas į:

7.1. sprogios aplinkos susidarymo ir jos išsilaikymo tikimybę;

7.2. tikimybę, kad susiformuos, suaktyvės ir išplieks užsiliepsnojimo šaltiniai, įskaitant elektrostazines iškrovas;

7.3. naudojamus įrenginius, naudojamas medžiagas, taikomus procesus ir galimas jų sąveikas;

7.4. galimo sprogimo numatomų padarinių mastą.

8. Sprogimo rizika įvertinama visapusiškai, atsižvelgiant į Nuostatų 7.1–7.4 punktuose nurodytus ir kitus faktorius, darančius įtaką ar galinčius daryti įtaką sprogimo rizikai. Vertinant sprogimo riziką, įvertinamos ir darbovietų vietos (toliau – vietos), kurios angomis ar kitaip sujungtos su vietomis, kuriose gali susidaryti sprogi aplinka.

9. Darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai, siekdamas užtikrinti darbuotojų saugą ir apsaugoti jų sveikatą, laikydamasis šių Nuostatų 6 punkte nurodytų principų, įgyvendina priemones įmonėje ir jos padaliniuose, kad:

9.1. tose vietose, kuriose gali susidaryti sprogi aplinka ir dėl kurios kiltų pavojus darbuotojų ar kitų asmenų saugai ir sveikatai, darbo aplinka būtų tokia, kad būtų galima saugiai dirbti;

9.2. darbo aplinkoje, kurioje gali susidaryti sprogi aplinka ir dėl kurios kiltų pavojus darbuotojų saugai ir sveikatai, būtų užtikrinta atitinkama dirbančių darbuotojų priežiūra ir būtų naudojamos reikiamos apsaugos nuo sprogimo techninės priemonės, numatytos pagal rizikos įvertinimo rezultatus;

9.3. dirbantieji tose vietose, kuriose gali susidaryti sprogi aplinka, būtų periodiškai instruktuojami, mokomi apsaugos nuo sproginimo, aprūpinami reikiamomis asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis.

10. Darbdavių pareiga tarpusavyje koordinuoti veiksmus, darbuotojus apsaugant nuo sproginimo pavojaus:

10.1. kai toje pačioje darbovietėje yra darbuotojų iš skirtingų (kelių) įmonių, kiekvienas darbdaviui atstovaujantis asmuo organizuoja darbą taip, kad būtų garantuota visų darbuotojų, esančių darbovietėje, sauga ir sveikatos apsauga, neatsižvelgiant į tai, kurio darbdavio žinioje darbuotojas dirba. Darbdaviams atstovaujantys asmenys koordinuoja savo veiksmus, informuoja vienas kitą ir darbuotojus apie galimą sproginimo pavojų;

10.2. už darbovietę atsakingas darbdaviui atstovaujantis asmuo koordinuoja visų saugos ir sveikatos apsaugos darbe priemonių, iš jų darbuotojų apsaugos nuo sproginimo priemonių, įgyvendinimą. Darbdaviui atstovaujančio asmens, atsakingo už darbovietę, vykdomas kitų darbdavių veiksmų koordinavimas neatleidžia kitų darbdavių nuo atsakomybės užtikrinti jiems pavaldžių darbuotojų saugą ir sveikatą darbe visais su darbu susijusiais aspektais. Įgyvendinamos priemonės ir veiksmai siekiant sudaryti darbuotojams saugias ir sveikas darbo sąlygas, darbų koordinavimo tvarka nustatoma susitarime tarp darbdavių, kuriuos pasirašo darbdaviui atstovaujantys asmenys.

11. Vietų, kuriose gali susidaryti sprogi aplinka, klasifikavimas ir žymėjimas:

11.1. darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai organizuoja profesinės rizikos vertinimą. Įvertinus naudojamų cheminių medžiagų ir jų preparatų, darbo priemonių, technologinių procesų keliamą riziką darbuotojų saugai ir sveikatai bei pavojingas vietas pagal klasifikavimo požymius, nurodytus šių Nuostatų 1 priede, darbdaviui atstovaujantis asmuo organizuoja vietų įmonėje ir jos padaliniuose, kuriuose gali susidaryti sprogi aplinka, klasifikavimą į zonas, kaip nurodyta šių Nuostatų 1 priede. Pavojingų vietų klasifikavimas turi būti atliekamas kvalifikuoto personalo, išmanančio sprogiųjų medžiagų savybes, gamybos procesą ir technologinę bei elektros įrangą, dalyvaujant saugos ir sveikatos apsaugos specialistams, projektuotojams ir kitam inžineriniam bei eksploataciniam personalui. Pavojingų vietų klasifikavimo procedūra turi būti atliekama vadovaujantis Tarptautinės elektrotechnikos komisijos standartais LST EN 60079-10-1:2009 ir LST EN 60079-10-2:2009 atliktų skaičiavimų, įvertinančių vietos sąlygas, pagrindu;

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

11.2. darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrina, kad vietose, nurodytose Nuostatų 1 priede, būtų laikomasi šių Nuostatų 2 priedo I skyriuje nustatytų minimalių reikalavimų, skirtų darbuotojų, kuriems dėl potencialiai sproginios aplinkos gresia pavojus, saugai ir sveikatos apsaugai užtikrinti ir gerinti;

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

11.3. įėjimai į vietas, kuriose gali susidaryti tokia sprogi aplinka ir kilti pavojus darbuotojų saugai ir sveikatai, pažymimi įspėjamaisiais ženklais;

11.4. įspėjamojo ženklo, skirto vietoms, kuriose gali susidaryti sprogi aplinka, naudojimas nustatytas Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 95 (Žin., 1999, Nr. [104-3014](#)), 26 punkte. Įspėjamojo ženklo forma ir jo požymiai nurodyti šių Nuostatų 1 priede.

12. Vykdydamas Nuostatų 7 ir 9 punktuose nurodytus įpareigojimus, darbdavys užtikrina, kad būtų parengtas ir nuolat atnaujinamas Įmonės apsaugos nuo sproginimo dokumentas.

12.1. Įmonės apsaugos nuo sproginimo dokumente nurodoma:

- 12.1.1. kad buvo nustatyta ir įvertinta sprogimo rizika;
 - 12.1.2. kokios numatytos ir įgyvendinamos priemonės darbuotojų apsaugai nuo potencialaus sprogimo pavojaus užtikrinti;
 - 12.1.3. vietų suskirstymas į zonas pagal šių Nuostatų 1 priedą;
 - 12.1.4. vietos, kuriose turi būti laikomasi šių Nuostatų 2 priede nustatytų reikalavimų;
 - 12.1.5. kad darbovietė ir darbo įrenginiai, kitos darbo priemonės, išpėjamieji ženklai įrengiami, naudojami ir prižiūrimi laikantis reikalavimų, nustatytų atitinkamais darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktais (Darboviečių įrengimo bendraisiais nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1998 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. 85/233 „Dėl Darboviečių įrengimo bendrųjų nuostatų patvirtinimo“, Darbo įrenginių naudojimo bendraisiais nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 102 „Dėl Darbo įrenginių naudojimo bendrųjų nuostatų patvirtinimo“, Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 95 „Dėl Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų“).
- 12.2. Įmonės apsaugos nuo sprogimo dokumentas pildomas prieš pradėdant veiklą įmonėje, jos padaliniuose ar kitose vietose ir papildomas, kai darbovietėje arba organizuojant darbą įvyksta esminių pokyčių (pertvarkomos darbo vietos, pakeičiamos ar patobulinamos darbo priemonės ar technologija, pakeičiamos naudojamos medžiagos ir kt.).
- 12.3. Tais atvejais, kai atsižvelgiant į įmonės veiklos pobūdį rizika įmonėje įvertinama pagal kitus teisės aktus, sprogimo rizikos įvertinimo rezultatai, gauti pagal šiuos Nuostatus ir kitus teisės aktus, įrašomi juos sujungiant.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

13. Specialūs reikalavimai darbo įrangai ir darbovietėms:

- 13.1. potencialiai sprogiuose aplinkoje naudojami darbo įrenginiai ar kitos darbo priemonės, kurios pirmą kartą buvo pradėtos naudoti iki 2003 m. birželio 30 d., nuo 2003 m. birželio 30 d. turi atitikti Nuostatų 2 priedo 1 skyriuje nustatytus minimalius reikalavimus, jei šiems įrenginiams nėra taikomi kitų teisės aktų reikalavimai arba jei kitų teisės aktų reikalavimai yra taikomi tik iš dalies;
- 13.2. darbo įrenginiai ar kitos darbo priemonės, kurie yra naudojami tose vietose, kur gali susidaryti sprogi aplinka ir kuriuos įmonė pirmą kartą pradėjo eksploatuoti po 2003 m. birželio 30 d., nuo 2003 m. birželio 30 d. turi atitikti Nuostatų 2 priedo 1 ir 2 skyriuose nustatytus minimalius reikalavimus;
- 13.3. darbovietės, kuriose yra vietų, kuriose gali susidaryti sprogi aplinka ir kurios pirmą kartą buvo pradėtos naudoti po 2003 m. birželio 30 d., turi atitikti šiuose Nuostatuose nustatytus minimalius reikalavimus;
- 13.4. jei darbovietės, kuriose yra vietų, kuriose gali susidaryti sprogi aplinka, buvo naudojamos iki 2003 m. birželio 30 d., praėjus ne daugiau kaip trejiems metams nuo 2003 m. birželio 30 d., turi atitikti šiuose Nuostatuose nustatytus minimalius reikalavimus;
- 13.5. jei po 2003 m. birželio 30 d. darbovietės ar vietos, kuriose gali susidaryti sprogi aplinka, keičiamos, plečiamos arba pertvarkomos, darbdaviui atstovaujantis asmuo turi imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad tokios darbovietės ar vietos atitiktų šiuose Nuostatuose nustatytus minimalius reikalavimus.

III. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. *Neteko galios nuo 2014-05-01*

Punkto naikinimas:

Nr. [AI-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

15. Įgyvendinant šiuos Nuostatus, taip pat vadovaujamosi Įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogioje aplinkoje, techniniu reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos ūkio ministro 1999 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 432 „Dėl Įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogioje aplinkoje, techninio reglamento tvirtinimo.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

16. Nuostatų įgyvendinimo ir vykdymo kontrolę vykdo Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija.

Darbuotojų, dirbančių
potencialiai sprogioje
aplinkoje, saugos nuostatų
1 priedas

VIETŲ, KURIOSE GALI SUSIDARYTI SPROGI APLINKA, KLASIFIKAVIMAS IR ŽYMĖJIMAS

Ši klasifikavimo sistema turi būti taikoma toms vietoms, kuriose imamas atsargumo priemonių pagal Nuostatų 6, 7, 8, 11 ir 12 punktus.

1. Vietos, kuriose gali susidaryti sprogis aplinka

Vieta, kurioje gali susidaryti tokia sprogis aplinka ir dėl to gali prireikti įgyvendinti specialias atsargumo priemones konkrečių darbuotojų saugai ir sveikatai apsaugoti, šiuose Nuostatuose yra laikoma pavojinga.

Vieta, kurioje negali susidaryti sprogios aplinkos ir tokiai vietai nereikalinga taikyti specialių atsargumo priemonių, šiuose Nuostatuose laikoma nepavojinga.

Lengvai užsiliepsnojančios ir (arba) degiosios medžiagos yra medžiagos, kurios gali sudaryti sprogį aplinką, nebent jų savybių tyrimas parodo, kad, susimaišiusios su oru, savaime jos negali sukelti sprogo.

2. Pavojingų vietų klasifikavimas

Pavojingos vietos į zonas skirstomos pagal sprogios aplinkos susidarymo dažnumą ir jos išsilaikymo trukmę. Pagal šį suskirstymą nustatoma, kokių priemonių reikės imtis pagal 2 priedo I skyrių. Pavojingos vietos klasifikuojamos taip:

0 zona yra vieta, kurioje nuolatos, ilgai arba dažnai yra sprogis aplinka, kurią sudaro oro ir lengvai užsiliepsnojančių dujų, garų arba rūko pavidalo medžiagų mišinys;

1 zona yra vieta, kurioje kartais esant normaliai darbo eigai gali susidaryti sprogis aplinka, kurią sudaro oro ir lengvai užsiliepsnojančių dujų, garų arba rūko pavidalo medžiagų mišinys;

2 zona yra vieta, kurioje esant normaliai darbo eigai negali susidaryti sprogios aplinkos, kurią sudaro oro ir lengvai užsiliepsnojančių dujų, garų arba rūko pavidalo medžiagų mišinys, tačiau jei tokia aplinka susidaro, ji būna labai trumpai;

20 zona yra vieta, kurioje nuolatos, ilgai arba dažnai yra sprogis aplinka, kurią sudaro ore tvyrančios degiosios dulkės ar degių dulkių debesis;

21 zona yra vieta, kurioje esant normaliai darbo eigai gali susidaryti sprogis aplinka, kurią sudaro ore esantis degių dulkių debesis;

22 zona yra vieta, kurioje esant normaliai darbo eigai negali susidaryti sprogis aplinka, kurią sudaro ore esantis degių dulkių debesis, tačiau jei tokia aplinka susidaro, ji būna labai trumpai.

Pastabos:

1. Degių dulkių klodai, saugojimo vietos arba krūvos turi būti laikomi bet kuriais kitais šaltiniais, galinčiais sudaryti sprogį aplinką.

2. „Normali darbo eiga“ yra tokia situacija, kai įrenginiai yra naudojami laikantis įrenginių gamintojo pateiktuose įrenginių naudojimo dokumentuose nurodytų parametrų.

3. Įėjimų į vietas ir vietų, kuriose gali susidaryti sprogis aplinka, žymėjimas:

Įėjimai į vietas ir vietas, kuriose gali susidaryti sprogis aplinka, žymimas ženklų:

Įspėjimas apie sprogią aplinką

Ženklo požymiai:

- lygiakraštis trikampis,
 - juodos raidės geltoname fone, juodas apvadas (geltona spalva sudaro ne mažiau kaip 50 proc. ženklo paviršiaus).
-

Darbuotojų, dirbančių
potencialiai sprogioje
aplinkoje, saugos nuostatų
2 priedas

I. MINIMALŪS REIKALAVIMAI, SKIRTI DARBUOTOJŲ, KURIEMS DĖL SPROGIOS APLINKOS GRESIA POTENCIALUS PAVOJUS, SAUGAI IR SVEIKATOS APSAUGAI GERINTI

Šiame priede nustatyti reikalavimai taikomi:

- vietoms, kurios pagal 1 priedą priskiriamos prie pavojingų, visais atvejais, kai to reikia dėl darboviečių, darbo vietų, darbo įrenginių ar kitų darbo priemonių, naudojamų medžiagų ypatybių arba dėl pavojaus, kurį kelia veikla, dėl kurios yra sprogios aplinkos rizika,
- nepavojingose vietose esančiai įrangai, kurios reikia arba kuri padeda užtikrinti saugų pavojingose vietose esančių darbo įrengimų ar kitų darbo priemonių naudojimą.

1. Darbams, kuriuos atliekant gali susidaryti sprogi aplinka, taikomos tokios organizacinės priemonės:

1.1. darbuotojų mokymas.

Darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo darbuotojų saugai ir sveikatai turi organizuoti konkrečių asmenų, dirbančių vietose, kuriose gali susidaryti sprogi aplinka, mokymą apsaugos nuo sprogimo klausimais;

1.2. raštiškos instrukcijos darbuotojams ir leidimai dirbti.

Darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų nustatytais atvejais:

1.2.1. vietose, kuriose gali susidaryti potencialiai sprogi aplinka, turi būti dirbama vadovaujantis darbdaviui atstovaujančio asmens nustatyta tvarka parengtomis raštiškomis instrukcijomis;

1.2.2. pavojingiems darbams ir veiklai, kuri kartu su kitais darbais gali kelti sprogimo pavojų, turi būti taikoma leidimų dirbti tokius darbus sistema.

Leidimus dirbti prieš pradant darbą turi išduoti darbdaviui atstovaujančio asmens paskirtas už tai atsakingas asmuo.

2. Darbams, kuriuos atliekant gali susidaryti sprogi aplinka, taikomos tokios apsaugos nuo sprogimo priemonės:

2.1. visos bet kuriais atvejais nutekėjusios ir (arba) išsiskyrusios greitai užsiliepsnojančios dujos, taip pat garai, rūkas arba degiosios dulkės, dėl kurių gali kilti sprogimo pavojus, turi būti tinkamai nukreipti į saugią vietą ar pašalinti arba, jei to neįmanoma padaryti, kitu tinkamu būdu saugiai surinkti arba nukenksminti;

2.2. jei sprogiroje aplinkoje yra kelių rūšių greitai užsiliepsnojančių ir (arba) degių dujų, garų, rūko arba dulkių, turi būti imamasi didžiausiai potencialiai rizikai šalinti taikomų apsaugos priemonių;

2.3. įgyvendinant užsidegimo pavojaus prevencijos priemones pagal Nuostatų 6 punktą, būtina atsižvelgti į elektrostatinės iškrovas tose vietose, kuriose darbuotojai arba darbo aplinka yra elektros krūvio laidininkai arba šaltiniai. Darbuotojus, dirbančius tokiose vietose, būtina aprūpinti atitinkamais darbo drabužiais, pasiūtais iš medžiagų, kurios nesukelia elektrostatinė iškrovų, dėl kurių gali užsiliepsnoti sprogi aplinka;

2.4. Įranga, prietaisai, darbo įrenginiai bei apsauginės sistemos ir atitinkami jungiamieji įtaisai potencialiai sprogiroje aplinkoje gali būti pradėti naudoti tik tada, kai Įmonės apsaugos nuo sprogimo dokumente yra nurodyta, kad juos galima saugiai naudoti sprogiroje aplinkoje. Šis reikalavimas taikomas ir įrangai bei atitinkamiems jungiamiesiems įtaisams, kurie pagal Įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogiroje aplinkoje, techninį reglamentą (Nuostatų 15

punktas) nelaikomi įranga arba apsaugos sistemomis, jei dėl paties jų prijungimo prie įrenginių gali kilti užsidegimo pavojus. Būtina imtis priemonių, kad nebūtų supainioti jungiamieji įtaisai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

2.5. būtina imtis visų reikiamų priemonių užtikrinti, kad darbovietė, darbo priemonės ir visi kiti atitinkami jungiamieji įtaisai, kuriuos naudoja darbuotojai, būtų suprojektuoti, sukonstruoti, surinkti, sumontuoti, prižiūrėti ir naudojami taip, kad būtų sumažinta sprogo rizika, o jei sprogo vis dėlto įvyksta – kad jis būtų kontroliuojamas arba būtų iki minimumo sumažintas jo plitimas toje darbovietėje ir (arba) darbo priemonėse. Darbovietėse ir vietose, kur yra potenciali sprogo rizika, būtina imtis atitinkamų priemonių, kad būtų sumažinta dėl sprogo fizinių padarinių darbuotojams gresianti rizika;

2.6. sprogo pavojaus atveju darbuotojai turi būti šviesos ir (arba) garso signalais apie tai įspėti ir jiems turi būti nurodyta nedelsiant išeiti iš pavojingos vietos prieš susidarant palankioms sprogo sąlygoms;

2.7. darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktais nustatytais ir Įmonės saugos ir sveikatos būklės pase numatytais atvejais būtina įrengti ir prižiūrėti gelbėjimosi priemones, siekiant užtikrinti, kad, kilus pavojui, darbuotojai galėtų greitai ir saugiai palikti pavojingas vietas;

2.8. prieš pradėdant pirmą kartą naudoti darbovietes ar vietas, kuriose gali susidaryti sprogo aplinka, turi būti visapusiškai patikrinta apsauga nuo sprogo. Būtina sudaryti tokias sąlygas, kokių reikia apsaugai nuo sprogo užtikrinti. Šį patikrinimą turi atlikti asmenys, kompetentingi apsaugos nuo sprogo srityje, turintys patirtį ir (arba) tam specialiai apmokyti;

2.9. projektuojant technologinius procesus bei pagal rizikos įvertinimo rezultatus yra būtina numatyti, kad:

2.9.1. tais atvejais, kai dėl elektros energijos tiekimo gedimo gali kilti papildomi pavojai, būtų įmanoma saugiai naudoti darbo priemones ir apsauginę sistemą nepriklausomai nuo energijos tiekimo gedimo;

2.9.2. būtų įmanoma rankiniu būdu, jei tai nesukels pavojaus saugai, išjungti automatizuotuose procesuose naudojamas darbo priemones ir apsaugines sistemas, kai jų veikimas neatitinka nustatytų naudojimo sąlygų. Tokias išjungimo operacijas gali atlikti tik kompetentingi darbuotojai;

2.9.3. avarinio išjungimo metu susikaupusi energija būtų kuo greičiau ir saugiau išsklaidyta arba izoliuota, kad daugiau nekeltų pavojaus.

II. ĮRANGOS IR APSAUGINIŲ SISTEMŲ PARINKIMO KRITERIJAI

Jeigu pagal rizikos įvertinimo rezultatus sudarytame Įmonės apsaugos nuo sprogo dokumente nenurodyta kitaip, visose vietose, kuriose gali susidaryti sprogo aplinka, naudotina įranga ir apsauginės sistemos turi būti parenkamos vadovaujantis Įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogoje aplinkoje, techniniu reglamentu (Nuostatų 15 punktas).

Nurodytose zonose pirmiausia turi būti naudojama šių kategorijų įranga, jei ji tinka apsisaugoti atitinkamai nuo dujų, garų arba rūko ir (arba) dulkių:

- 0 arba 20 zonoje – 1 kategorijos įranga;
- 1 arba 21 zonoje – 1 arba 2 kategorijos įranga;
- 2 arba 22 zonoje – 1, 2 arba 3 kategorijos įranga.

Skyriaus pakeitimai:

Nr. [AI-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas

Nr. [A1-114](#), 2014-02-26, paskelbta TAR 2014-02-27, i. k. 2014-02173

Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. rugsėjo 30 d. įsakymo Nr. A1-262 „Dėl Darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogioje aplinkoje, saugos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo